

מסורת הש"ס

א) שבעות מה. מז. מה.
ב) צ"ב ו. שבעות מה.;
ג) נ"ע חס' שבעות מה.;
ד) כ"ה נ"ד. כ"ה נ"ב. ע"ש;
ה) דברימי א"תא: יורש'ן;
ו) מכל'ן ש"ך מעבר לך;
ז) צ"ל בפרק כל הנשבעין;
ח) ונ"ע חס' צ"מ כ"ה ד"ה דינא'.

גליון הש"ס

גמ' רבא אבר ר"ג אפי' ב"ה. עי' מו"ע פ"י מ"ג דכ"מ ד"ה אמר: חס' ד"ה מית' ובר' ולרבינו נראה דג"מ. עי' צ"מ ד' ע"א מו"ה דינא' הוא:

הנהגות הב"ח

א) גמ' ר' יתכן נפחא בלגיוסא: (ב) רש"י ד"ה דמועד ע"ז וז' ויזין דאדועתהו ולא מסיע לה:
ג) חס' ד"ה מית' ובר' לא ינת מפלפרע ובר' א"י למנן דלת' ליה מפכין ובראורייתא לא מפכין נפקא מינה ובר' דרננ' דרין מלי לממר לבצל השע' והפטר כמו שיכול לומר השבע וטול ואי דלאורייתא כ"ל:

תוספות ר"ד

מנכסי בין מנכסיא אילין בין הוא בין יורשי אן משביעין אותה אבל לא אפשה שהרי א"ח הבא ליפרע מנכ"י ל"י אלא בשבועה. פ"י אבא שאול סבר דבכל לשון שהתנה עמה הוא מן הדין שבין הדין בין יורשי א"מ אותה שכין שהוא פטור ויורשי מכה דידה קאמי רכמו שהוא איל כן יורשי נמי א"ל אבל מה אעשה וכו'. וישת איתנו מועיל לפטור את היורשים משבועתה ואע"פ שפירש לה בפירוש לא אני ולא יורשי ופליג אנתא דמתני' דאמר מהני תנאה גבי יורשים ואמר איהו דלא מהני בהו תנאה דאע"ג דאתני בחרה לא גביא מיתמי אלא בשבועה בדין הבא ליפרע מנכ"י: אמר ר"י א"ש הל' כ"א ש"ב א"מ: כתב ר"י זיל רח"מ דכתב הל' דלא נדר ודלא שבעה ופ"י נקי נדר נקי שבעה בלחוד ולא כתב לה בין ממני בין מיורשי הבאים אחרי אבל אם כתב בין ממני ובין מיורשי גובה בלא שבועה ואפילו תפגמו כתובתה בין ממנו בין מיורשי אחריו כסתם מתני' דקתני נדר ושבעה אין לי עליך ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשך ועל ה"ב וכו'. ואינו צ"ל דבהוראי אמרי' לקמן במאי דנתן ר"ש אומר וכו' ואלא אמר אביי אהא נדר ושבעה אבא שאול אין משביעין אותה אינו אלא בזמן שלא קנו ממנו שהשבעה אלא בשבועה אחריו כסתם מתני' דקתני נדר ושבעה אין לי עליך ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשך ועל ה"ב לא הוא ולא יורשי ועל ה"ב משביעים יורשי וא"י ואה"ב ואתא ר"ש למימר כ"ז שתובעת כתובתה היורשים משביעים אותה. פ"י דלא מהני לה תנאה אלא גבי דידהא אבל גבי יורשים כיון דנפקי נכסי' מרשותה לא איתר לה תנאו אלא אמרי'

הא ליפטר מנכ"י וכו' וקמפלגי בפלוגתא דאבא שאול ורבנן ר"ש כ"א"ש ורבנן ר"ש כ"א"ש ש"מ דר"ש אסמכתא מלתא פליג וקסבר אף על גב דאתני בחרה שלא יהיו יורשי משביעים אותה לא מהני לה והוא תנאה מרבי וגם ר"ח ז"ל כתב כן דאע"ג דפטרה משבועת יורשין בפירוש פליג א"ש ואמר הבא ליפרע וכו'. ואמר קבלנו מרבותינו שאלא שאלו אין משביעין אותה אינו אלא בזמן שלא קנו ממנו שהאמינה ופטרה מן השבועה אלא בכתובה שהיא באמינה במשנתנו דאוקימנא מאי כותב אומר. אבל אם קנו ממנו שפטר' מן השבועה גובה בליש אפילו מן היורשים ואינו צ"ל דכיון דכתב לה ועודה אירוסא אוקימנא מלתא' דמתני' לה תנאה מ"ל קנו מיתה מ"ל לא קנו מיתה אטו בלא קנין אין התנאי קיים שנרצה לחלק בין קנו בין לא קנו הכי בלא קנין התנאי קיים וטעם הדבר הוא שכו"ז שהנכסים ברשותו והוא בחיים מהני לה תנאה אבל כשמת יצאו הנכסים מרשותו לא מהני בה תנאה והולך אע"ג דקנו מיתה אין קניינו מועיל כלום אחר שאלו הנכסים מרשותו כי היכי שלא הועיל לו תנאו:
מנכ"י. הפוגמת כתובתה לית אלא בשבועת ע"א מעידה שאלא תפרע אלא בשבועה מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה והנפרעת שלא בפניו לית א"כ. הפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף וזו ואמר לה התקבלת כתובתך

אי פקח הוא. האני בעל:
לידי שבעה דלאורייתא. שהיא גזס או כנזיו ואחוז ספר צידו כלאמרינן בשבועות (דף נח.) וממורה היא מאלא אבל שבעה דרננן קללה בעלמא כעין שלנו:
יהיז לה כסופסה צאפי חד סהדא. פעם שניה:
וסמך סהדא קמא אספדה צהרא.

יצא את שניהם יחד לצ"ד שאל תכפור יעדוה שניהם שנתקבלה כתובתה:
ומוקי לנפך קמאי בלולא. יתבענה פרעון הראשון ויאמר מלוה הן אללך שהרי התקבלת כתובתך שנית וכשתכפור ותאמר לא קבלתי אללא הפעם הזאת ועד אחד מעיד על הראשונה איכא שבעה דלאורייתא נשבעת ולא משלמת ואין כאן שיעבוד קרקעות שלא מכא כתובה מוצעה:
היני סמך נו'. מה שראה זה לא ראה זה ואם תכפור על שמתין אן כאלא אללא עד אחד ותשבע ותטול שליטת ונמנא מפסיד:
צאפי סהדא קמא וספדה צהרא. וה"ה לשני עדים מן השוק אבל עלה עוכה היא שיכיר העד הראשון ששמי פעמים פרע ויכול להעיד על פרעון הכתובה עם חצירו ועל הפרעון הראשון:
ימנה לומר שמי כסופסה היו. שמי שטרות היו לי עליך בפרעון הראשון החזרתי לך אחת ובשניה אחרת והרי העד הראשון מעיד לסייעה שראה שני הפרעונות לשם כתובה ולא לשם מלוה:
דמועד להו. לסהדא קמא וצתרא לפני פרעון השני דעו שכנר פרעתי לה כתובה צפני אחד מכס והיא כופרת ואני רוצה לפורעה שנית לשם כתובה שיהיו לי שני עדים צדנר ואתבע את הראשונים ויש לי עליהן עד אחד ותמחייב שבעה דלאורייתא וכיון (ו) דשמתניהו ולא מסיעה לה האני עד קמא מו לא מציא למימר צ' כתובות הוו דמיתלח דלא סכיחא הוא:
סנן הסס. בשבועות [מס']. אי נימא מלוה. כשנשבעת ויהי מוליאין עליו שטר צאינן:
לא שנו. דכי משתבעי שקלי:
שאמרו יתומים. של ליה לויית פקדנו ולא אמר לנו אלא ולא מנינו שובר צין שטרותיו ששטר זה פרעו ונטולין:
כאומר לא פרעתי דמי. דיוין דלמר לה ליה מודה הוא עליו שטר ויהי שטר מוכיח עליו שגלה לא שנו. דבעו שבעה:
שר הנירה.

כך כינויו:
לא שנו. שיורדין צית דין לנכסי אדם שלא צפניו:
לא שאל למוני. צאה לצ"ד ותובעת מוונות מנכסי בעלה למכור קרקע ולוזה נשבעת שלא הניח צידה מעות ליוון מהס:
ולא שאל לנפוצה. אם שאל לה גט:
שבעה בנפח. כשתתאלמן או תתגרש ותתבע כתובה תשבע שלא עיכבה צידה מאל צעלה כלום:
צחילא. בפסוק מוונות:
לא יורשין וכו'. צתמיה מנל דלנפרעת שלא צפני קאי מאל לטון יורשין כאלן הרי הוא קמא:
כלום מקנר צעלה נו'. שאל שכתב לה על צעלה נדר ושבעה אין לי ולא ליורשי עליך:
העמיד לנא. על שנתעסקה אחר מיתה דלאו מכא נכסי צעלה צאה שבעה זו אללא מכא נכסי יתומים ושבעת כדן אפוטורפוס כדתנן בשבועות (דף מה.) אללו נשבעין שלא בטענת צרי השומפין והאריסין והאפוטורפין:
ואסא ר"ש למימר. אם תובעת כתובתה יורשין משביעין אותה שלא עיכבה משלחן לאחר מיתת צאינן כלום כדן הצא ליפרע מנכסי יתומים:
אינה

סמכו למה דדחינן צירושלמי דמתמה וכי נפרעין ללדם שלא צפניו צין אמוראי דצבל צין אמוראי דארך ישראל דמשלחן צתריה ג'

הכותב לאשתו פרק תשיעי בתובות

שמי כסף אללא בטענת מלוה והודאת ליה אלל בעד אחד אפי' לא טוענו אללא צפרוטא ועד אחד מעידו שהוא חייב חייב לו שבעה כ' ואומר רצינו דמלי למימר שמואל לטעמיה דלמר לעיל (סד דף נט.) אמתני' דטענה שמי כסף אפילו לא כפר אללא פרוטה או לא הודה אללא

צפרוטא חייב הלכך בעד אחד דלא שיך חיובא דידהי אללא בצפירה כי לא טוענו אללא צפרוטא מיחייב דאי אחרת צעינן מ"מ טענה שמי כסף א"כ כל שמי כסף אתה צ"ל שיכפור כדי שלא יתחייב מטעם מודה במקצת אללא מטעם עד אחד הלכך אית לן למימר דעל טענת פרוטה מיחייב הרי יתחייב בעד אחד על כפירת פרוטה כמו צמודה במקצת וצרייתא דמיימי צמסקנת מילתיה דשמואל ותניא כל מקום ששים מחייצין אותו ממון אחד מחייצו שבעה לא תקשי לרר דקסבר כפירת טענה שמי כסף דאין למדין מן הכללות ואפילו צמקוס שנאמר צו חוץ מיהו קסה לי לעולם צעינן טענה עלמה שמי כסף בעד אחד כמו במודה במקצת והוא ודאי כפר לו השמי כסף אבל עד אחד אין מעיד אללא צפרוטא ואמר לנו רצינו מירוך אחד דללינא דכו"ע אחי צמינא דשמואל אע"ג דמחייצין שבעה בעד אחד צאותו ענין דמיפטר צמודה מקצת לא דמי להכא דהסם מין המחויב שבעה צעלמא מיהא הוי אלל כפירת שיעבוד קרקעות לא מצינו צסום מקום צמינו שבעה ולכך גבי עד אחד אית למיפטרריה:

מיייתי דה לדי שבעה דלאורייתא. פירש צקונטרס דנפקא לן מינה צין שבעה דלאורייתא לשבעה דרננן דצדלאורייתא מנקט חפלא וצדרננן לא נקיט והוא עלמנו סומר צצריו דלמרי' צהשולט (גיטין לה. וסס) א"ל רצ לצר ירמיה מדמתי דלרה צצ"ז ואשבעה חוץ לצ"ד ופי' צקונת' הסם דה"ק ליה דלא לאשבעה צצ"ד דחמירה צאנקוטי חפלא * ולרצינו נראה דנפקא מינה אלינא דר' אלא דהלכתא כותומה דלמר (שבועות דף מו.) חזרה למחויב לה והיכא דאינו יכול ליצבע משלם והאי דינא דלאורייתא אלל צדרננן אפילו הויה חשודה על השבעה לא יניח ו) לפרוע לה צצזיל כך היכא דנשבעת ונטולת דהכא דהכי מוכח הסם * בשבועת הדיינים (שבועות דף מה.) צהדיא א"ג למנן דלית ליה דצדלאורייתא לא מפכינן וצדרננן מפכינן נפקא מינה נמי היכא דאי שבעה דרננן היא מלי למימר השע' וטול ואי דלאורייתא לא מציא למימר לבצל השע' והפטר כמו שאינו יכול לומר השע' וטול וכו'.

הריבי סמך סהדאי קמא אסהדא בתרא כו'. טימה מאי קשיא ליה הא פלוגתא היא צפ' זה צורר (פסקדיו דף ז.) הלואה אחר הלואה אי מטטרפי דאיכא מ"ד לא צעינן ראיה כאלח:
ורבא אמר רב נחמן אפילו בע"ה. ופסק ר"ח דמעשים בכל יום שאין מוכרים שלא צפניו לצע"ח ולית דחש להא דר"ג דלמר אפילו צצעל חצו ואלע"ג דמקשי מינה צערכין פרק שוס היתומים (דף כג.) ואי חיישת לצוצר הסם נמי לגצי לה דלמר ר"ג לחוש לצוצר ומשני הסם טעמא אלל הכי לא אחד ואחד נוטל כו' נראה דססם הש"ס קיי"ל הכי מלל מקום ציון דלמעשים בכל יום אמר ר"פ א"י פקח הוא מיתני לה לידה שבעה דלאורייתא ויכח לה כתובתה באפי תרי סהדי א"י באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומודה לה (ה) דכבר פרעו בפני הראשון והיא כופרת ועמידה היא לתובעת כדי דלא חימא ב' כתובות היה לי ולפני העד הראשון

שאלה התקבלתי מנה בפני פלוני ופלוני מי אמרי' מודהני בעדים פרעה ה"נ אי איתא דפרעה בעדים הוה פרע לה. אי איתא דאיתרמי

איתרמו ליה ופרע ולא איפשוט:
איבעיא להו פוחתת כתובתה מאי מי אמרי' היינו פוגמת א"ר פוגמת מודה במקצת הא לא מודית במקצת. ת"ש פוחתת כתובתה תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף וזו וא"ל התקבלת כתובה היתה אומר' אלא מנה א': ע"א מעידה וכו'. סבר רמי ב"ח למימר ש"ד דכתוב לא יקום עד א' באיש לכל עין ולכל חסדא כליע' ולכ"ח הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה ואמר מר כ"מ שב' מחייבין אותו ממון א' מחייבו שבועה א"ר ב' תשובות דברר חדא דכל תושבעין שבתוריה נשבעין ולימו וזו נשבעת ונטולת (וערוך) דאין נשבעין ע"כ ש"ק אלא א"ר מדרבנן ביה להיפסי דעתו של בעל חסדא ר"פ א"י פקח הוא מיתני לה לידה שבעה דלאורייתא ויכח לה כתובתה באפי תרי סהדי א"י באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומודה לה (ה) דכבר פרעו בפני הראשון והיא כופרת ועמידה היא לתובעת כדי דלא חימא ב' כתובות היה לי ולפני העד הראשון

א) צ"ל ומועד להו דכבר פרעו וכו' ומיחו צבעת' בשער כ"א ח"א נראה דגרס' והוא דמודה להו שכתב שם פי' הודאה צ"ד שאלה עליו עתה כלום כי אם כתובה אחת עכ"ל.

עין משפט גר מצוה

סח א מ"י פ"יו מהל' מלוה ולוה הלכה צ סמנ עיין לה טו"ע ח"מ פ"י קח כצונת יורשין סו ב מ"י שם הלכה ו טו"ע שם ספ"י טו [ונצב אלפס שבועות פ"ו דף שות].

סז ב מ"י פ"י"ג סה' א סמנ שם טו"ע ח"מ פ"י קו סעיף א:

מוסף רש"י

אילימא מלוה. אם שאלו שטר עליו לא יפרעו אללא כצונת יורשין שבעה שלא פקדנו אללא (שבועות מז.). כל האומר לא לירחי כאומר לא לפרעתי דמי. כיון דלמר לא לוחי מודה הוא שלא פרע, שכל מי שאינו שטר (ב"ב ו.) אבל סמנ שם טו"ע ח"מ ע"א יתמין עד שיחזר (ערכין כב.).

תוספות ר"ד (ומשך)

והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבועה. עד אחד מעידה שהוא פרוט כיצד היתה כתובתה אלף וזו ואמר לה התקבלת כתובתך והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהוא פרוט ואחר מעידה אלא בשבועה. ומנכסים משועבדים כיצד מכר נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הקרקחות לא תפרע אלא בשבועה. ומנכסי יתומים כיצד מת והניחו נכסיו ליתומים וכאם ליפרע מהן לא תפרע אלא בשבועה. ושלא בפניו כיצד חלק למורה לא תפרע נפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה רש"א כ"ז שתובעת כתובתה היורשין משביעין אותה פ"י אם לא פגמה כתובתה ואמרה מן נפחתי כלום אי טעין בעל תישבע לי משביעים לה ואי לא טעין איהו לא טענינן ליה כ"ז דאמרי' בשבועות (מז) אבל פוגמת אע"ג דלא טעין להו כ"ז טעני ליה ואין מניחים אותה ליפרע בלא שבועה. סבר רמי ב"ח למימר שבעה דלאורייתא קרעתי לה ב' ומודה ל' בק' והי"ל הודאה במקצת הטענה. א"ר שתי תשובות דברר חדא דכל תשובתה שבתורה שבעה וטול משלמין וזו נשבעת ונטולת ועוד אין נשבעין על כפירות שיעבור קרקעות. פי' שהכתובה שיעבדה על הקרקעות ודינה כקרקע. דייק מדרבנן מ"ט דפרע אלא שמיפרע לא דייק ורמו רבנן שבעה עלה כי היכי דתרוק. פי' המודה ונפקא מינה בין שבעה דלאורייתא לירבנן דלאורייתא לא מפכינן וכדרבנן מפכינן ולקמן נפרש מאי אית בין ש"ד לשבועה דרבנן:
איבעיא להו דרבנן כתובתה בעדים מהו. פי' כנון

היה התקבלתי מנה בפני פלוני ופלוני מי אמרי' מודהני בעדים פרעה ה"נ אי איתא דפרעה בעדים הוה פרע לה. אי איתא דאיתרמי איתרמו ליה ופרע ולא איפשוט:
איבעיא להו פוחתת כתובתה מאי מי אמרי' היינו פוגמת א"ר פוגמת מודה במקצת הא לא מודית במקצת. ת"ש פוחתת כתובתה תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף וזו וא"ל התקבלת כתובה היתה אומר' אלא מנה א': ע"א מעידה וכו'. סבר רמי ב"ח למימר ש"ד דכתוב לא יקום עד א' באיש לכל עין ולכל חסדא כליע' ולכ"ח הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה ואמר מר כ"מ שב' מחייבין אותו ממון א' מחייבו שבועה א"ר ב' תשובות דברר חדא דכל תושבעין שבתוריה נשבעין ולימו וזו נשבעת ונטולת (וערוך) דאין נשבעין ע"כ ש"ק אלא א"ר מדרבנן ביה להיפסי דעתו של בעל חסדא ר"פ א"י פקח הוא מיתני לה לידה שבעה דלאורייתא ויכח לה כתובתה באפי תרי סהדי א"י באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומודה לה (ה) דכבר פרעו בפני הראשון והיא כופרת ועמידה היא לתובעת כדי דלא חימא ב' כתובות היה לי ולפני העד הראשון